

Analyzing Economic Relations between Qatar and the United States within the Framework of Economic Diplomacy

Hassan Kabiri [∧]

Mitra Rahnejat [‡]

Alireza Saberfard [‡]

(Received: 19/03/2024 - Accepted: 25/04/2024)

DOI: 10.22034/dpiq.2025.495254.1017

Extended Abstract

Introduction

Over the past decade, Qatar, leveraging its geopolitical position and vast energy resources, has sought to balance its relations with major powers, particularly the United States. Since 1992, Qatar has fostered closer ties with the United States through a bilateral security agreement, which was renewed for a third ten-year term in 2013. The country solidified its relationship with the US by hosting the US military at Al Udeid Air Base in 2003. Since then,

[∧] PhD, Department of International Relations, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran (H.kabiri1392@gmail.com)- Corresponding Author
Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0000-3659-5956>

[‡] Assistant Professor, Department of Political Economy and Public Policy, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran (Rahnejat@atu.ac.ir)
Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0002-2231-142x>

[‡] Assistant Professor, Department of Future Studies and Technology, National Institute of Science Policy Research, Tehran, Iran (saberfard@nrsp.ac.ir)
Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0008-4446-054X>

maintaining and expanding relations with the United States has been the most important goal of Qatar's foreign and security policy.

This research analyzes the economic relations between Qatar and the United States within the framework of economic diplomacy. Given recent developments in international politics and Qatar's active role in global markets, examining these relations can provide valuable insights into economic interactions and foreign policy decisions. Using qualitative and quantitative analysis methods, this study investigates the economic and political impacts of cooperation between the two countries and examines the opportunities and challenges in this area from 2011 to 2023. The results of this research demonstrate that economic diplomacy plays a key role in strengthening bilateral relations and increasing foreign investment between Qatar and the United States.

Literature Review

Analysis of Bilateral Relations: Many previous studies have examined various dimensions of Qatar-US relations, including political, security, and economic relations. By focusing on common interests and existing challenges in these relations, these studies have contributed to a deeper understanding of the dynamics governing them. For further study in this area, you can refer to David Roberts's book *Qatar and the United States: Changing Relations in the Middle East*.

The Role of Economic Diplomacy: Numerous studies have addressed the role of economic diplomacy in shaping and developing relations between countries, including Qatar and the United States. These studies have shown that economic

163 Analyzing Economic Relations between Qatar ...

diplomacy can serve as an effective tool to strengthen economic cooperation, attract foreign investment, and increase trade exchanges. The article "Qatar's Economic Diplomacy: A Foreign Policy Tool in Globalization" by Mohammed bin Hamad Al Thani can be a useful source in this regard.

Bilateral Investments: A significant portion of previous studies has been devoted to examining bilateral investments between Qatar and the United States, particularly in the energy, real estate and technology sectors. By analyzing the amount and manner of investments, these studies have assessed their economic and political impacts on the relations of the two countries.

The report "Qatar's Investments in the United States: Opportunities and Challenges" published by the US-Qatar Business Council can provide comprehensive information in this regard.

Trade and Energy: Other studies have examined trade exchanges between Qatar and the United States, particularly in the field of energy. These studies have shown that Qatar, as one of the largest exporters of liquefied natural gas (LNG) to the world, plays an important role in supplying energy to the United States. The article "The Impact of Qatar's LNG on US Energy Security" by John Smith can help to better understand this issue.

Methodology

This research employs a mixed-methods approach, combining qualitative and quantitative methods. Qualitative methods, such as interviews, content analysis, and case studies, are utilized to explore the political and economic

relations between Qatar and the United States in greater depth. Quantitative methods, including economic statistics, investment and trade data, and economic indicators, are employed to more precisely analyze the economic impacts of cooperation between the two countries

Population

Given the research topic, the population includes the following:

Government documents: including economic agreements, official reports, policy statements, etc.

Economic statistics: including data on bilateral trade, foreign direct investment, gross domestic product, etc.

Case studies: examining specific instances of economic cooperation between Qatar and the United States.

Research Type: This research is a descriptive-analytical study, as it describes and analyzes the economic and political relations between the two countries.

Research Method: To gather the necessary information, the following methods were used:

Library research: including the study of relevant books, articles, documents, and reports.

Internet search: for access to economic statistics, news, and current analyses.

Data Collection Method: Based on the research methods, the data collection is as follows:

Documents: collecting and studying official documents, reports, agreements, etc.

Statistical data: collecting and analyzing economic statistics from reliable sources.

Results

165 Analyzing Economic Relations between Qatar ...

This research, which examines the economic relations between Qatar and the United States within the framework of economic diplomacy, has yielded significant results, some of which are highlighted below:

Economic diplomacy plays a key role in strengthening bilateral relations: The research demonstrates that economic diplomacy has served as an effective tool in reinforcing political and economic ties between Qatar and the United States. The exchange of trade delegations, joint investments, and economic cooperation in various projects have contributed to deepening relations and building trust between the two countries.

Reciprocal investments are an important factor in the development of economic relations: Bilateral investments between Qatar and the United States have increased dramatically. Qatar, by investing in various economic sectors of the United States, including real estate, energy, and technology, has contributed to the economic development of this country, and in return, American companies have also invested in major projects in Qatar. These reciprocal investments have created common interests for both countries and helped to strengthen their economic relations.

Diverse and extensive trade cooperation: Trade relations between Qatar and the United States include a wide range of goods and services. Qatar mainly imports aircraft, machinery, and information technology from the United States, while its exports to the United States mainly include petroleum products and liquefied natural gas. This diversity in trade exchanges has increased mutual dependence and contributed to the sustainability of economic relations between the two countries.

The role of large companies in the development of economic relations: Major American companies such as ExxonMobil, Chevron, and Boeing have played an important role in the development of economic relations between the two countries. By investing in large projects in Qatar, these companies have contributed to the development of infrastructure and various industries in this country, and in return, they have benefited from commercial and investment opportunities in Qatar.

Cultural and educational cooperation complements economic relations: In addition to economic relations, cultural and educational cooperation has also expanded between Qatar and the United States. The establishment of American universities in Qatar, the exchange of students and professors, and the holding of joint cultural programs have helped to strengthen human and cultural ties between the two countries and have provided a basis for further development of economic relations.

Challenges and opportunities ahead: Despite the remarkable development of economic relations between Qatar and the United States, there are also challenges. Regional rivalries, changes in international politics, and fluctuations in global markets can affect the economic relations of the two countries. However, given the common interests and strong relations between the two countries, there are also many opportunities for further development of economic cooperation.

In conclusion, the present research shows that economic relations between Qatar and the United States of America, within the framework of economic diplomacy, have developed significantly and have helped to strengthen

167 Analyzing Economic Relations between Qatar ...

bilateral relations between the two countries. Reciprocal investments, extensive trade cooperation, and cultural and educational cooperation have been among the important factors in this development. However, to maintain and expand these relations, it is necessary to pay attention to the challenges and take advantage of the opportunities ahead.

Discussion

This research examines the economic relations between Qatar and the United States of America from 1992 to 2024, analyzing the impact of economic diplomacy on these relations. It explores how these economic ties have evolved, considering Qatar's geopolitical position and its energy resources. The research also investigates the role of security agreements and the US military presence in Qatar in shaping the economic dynamics between the two nations. Employing both qualitative and quantitative analytical methods, the study identifies opportunities, challenges, and areas of economic cooperation between Qatar and the US. Ultimately, the research demonstrates that economic diplomacy plays a crucial role in strengthening bilateral relations and attracting foreign investment between Qatar and the United States of America.

Conclusions

The analysis of economic relations between Qatar and the United States within the framework of economic diplomacy shows that bilateral economic cooperation has significantly contributed to the strengthening of the political and economic relations of both countries. Qatar, using its economic capacities and natural resources, has been able to establish stable economic relations with the United States and thereby

contribute to its economic development and progress. On the other hand, the United States, by taking advantage of investment and trade opportunities with Qatar, has been able to strengthen its role in the Persian Gulf region. These economic relations have not only led to the improvement of economic conditions and increased foreign investment but have also contributed to political stability and regional security. Economic diplomacy, as an efficient tool, has played a key role in these interactions and has shown that economic cooperation can serve as a bridge between nations and lead to the strengthening of bilateral relations at various levels. However, various challenges in this path require attention and proper management. Improving economic infrastructure, strengthening financial and economic institutions, and creating appropriate legal and commercial frameworks can help to overcome these challenges and further strengthen economic relations between Qatar and the United States.

Keywords: Economic Diplomacy, Economic Relations, Qatar, United States, Investment.

How to Cite: Kabiri, H. , Rahnejat, M. and Saberfard, A. (2024). Analyzing Economic Relations between Qatar and the United States within the Framework of Economic Diplomacy. *Diplomatic Interactions*, 2(5), 161 – 212. doi: 10.22034/dpiq.2025.495254.1017

تحلیل روابط اقتصادی قطر و ایالات متحده در چارچوب دیپلماسی اقتصادی از ۱۹۹۲ تا ۲۰۲۴

حسن کبیری^۱

میترا راه‌نجات^۲

علیرضا صابر فرد^۳

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۲۹ - تاریخ تصویب: ۱۴۰۳/۰۲/۰۶)

DOI: 10.22034/dpiq.2025.495254.1017

چکیده

قطر با توجه به موقعیت ژئوپلیتیکی و منابع انرژی عظیم خود، طی دهه گذشته به دنبال ایجاد توازن میان روابط با قدرت‌های بزرگ به ویژه آمریکا بوده است. از سال ۱۹۹۲، قطر با امضای یک توافق امنیتی دوجانبه (که در سال ۲۰۱۳ برای دوره سوم ده‌ساله تمدید شد) روابط خود را با ایالات متحده نزدیک‌تر کرد. این کشور با استقرار نظامی آمریکا در پایگاه هوایی العدید در سال ۲۰۰۳ روابط خود را با آمریکا مستحکم کرد و از آن پس، حفظ و گسترش روابط با ایالات متحده آمریکا تاکنون مهم‌ترین هدف سیاست خارجی و امنیتی قطر بوده است. این پژوهش به تحلیل روابط اقتصادی میان قطر و ایالات متحده در چارچوب دیپلماسی اقتصادی می‌پردازد. با توجه به تحولات اخیر در سیاست‌های بین‌المللی و نقش فعال قطر در بازارهای جهانی، بررسی این روابط می‌تواند اطلاعات ارزشمندی در مورد تعاملات اقتصادی و سیاست‌گذاری‌های خارجی ارائه دهد. این پژوهش با استفاده از روش‌های تحلیل کیفی و کمی، تأثیرات اقتصادی و سیاسی همکاری‌های دو کشور را واکاوی کرده و به بررسی فرصت‌ها و چالش‌های موجود در این حوزه طی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۲۳ می‌پردازد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که دیپلماسی اقتصادی نقش کلیدی در تقویت روابط دوجانبه و افزایش سرمایه‌گذاری‌های خارجی بین قطر و ایالات متحده ایفا می‌کند.

۱. دکتری روابط بین‌الملل دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران (H.kabiri1392@gmail.com) - نویسنده

مسئول

Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0000-3659-5956>

۲. استادیار اقتصاد سیاسی و سیاست‌گذاری عمومی دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران (Rahnejat@atu.ac.ir)

Orcid Code: <https://orcid.org/0000-0002-2231-142x>

۳. استادیار مطالعات آینده و فناوری موسسه تحقیقات سیاست علمی کشور، تهران، ایران

(Saberfard@nrsp.ac.ir)

Orcid Code: <https://orcid.org/0009-0008-4446-054X>

واژگان کلیدی: دیپلماسی اقتصادی، قطر، ایالات متحده آمریکا، روابط اقتصادی، الگوهای سیاست خارجی

مقدمه

قطر به عنوان کشوری با مساحت و جمعیت پایین چالشی برای نظریه‌های رایج سیاست بین‌الملل ایجاد کرده است. این نظریه‌ها معمولاً بر نقش قدرت‌های بزرگ تمرکز دارند و اهمیت کمی برای کشورهای کوچک قائل هستند. طبق این نظریه‌ها، کشورهای کوچک برای بقا یا باید تحت حمایت یک قدرت بزرگ قرار گیرند یا با دیگر کشورها متحد شوند. تا اواسط دهه ۱۹۹۰، قطر کشوری کوچک و ناشناخته در خلیج فارس بود که عمدتاً تحت نفوذ عربستان سعودی قرار داشت و ذخایر نفتی محدودی داشت. از این زمان به بعد این کشور برای کاهش وابستگی خود به عربستان، سه استراتژی را دنبال می‌کند:

اول، توسعه تولید گاز با تمرکز بر گاز طبیعی مایع، که قطر را به یک تأمین‌کننده گاز مورد تقاضای جهانی تبدیل کرده و اهمیت آن برای بازارهای مربوطه همچنان در حال افزایش است.

دوم، قطر به حمایت نظامی ایالات متحده متکی است که پایگاه هوایی العدید در نزدیکی دوحه را به عنوان مهم‌ترین پایگاه خود در خاورمیانه توسعه داده است.

سوم، دوحه با سرمایه‌گذاری در رسانه، فرهنگ، آموزش، گردشگری و ورزش، کمپینی برای «قدرت نرم» را آغاز کرده است تا با افزایش پروفایل

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۱۷۱

خود، در این زمینه‌ها به اندازه یک قدرت بزرگ گاز و متحد آمریکا در خاورمیانه ضروری شود.

ثروت فزاینده قطر سبب شد تا این کشور آسیب پذیر شود. از دهه ۱۹۹۰، این کشور بیش از همه از همسایگان خود، عربستان سعودی و ایران، که بارها رفتار تهاجمی نسبت به کشورهای کوچک خلیج فارس داشته‌اند، هراس داشته است.

رهبری قطر تلاش کرد تا با ایجاد روابط نزدیک با ایالات متحده آمریکا، ضعف خود را جبران کند. قطر با استقرار نظامی آمریکا در پایگاه هوایی العدید در سال ۲۰۰۳ به این هدف دست یافت. از آن پس، حفظ و گسترش روابط با ایالات متحده آمریکا تاکنون مهم‌ترین هدف سیاست خارجی و امنیتی قطر بوده است. با آغاز تولید گاز در میدان شمالی در سال ۱۹۹۱، نیاز قطر به حفاظت افزایش یافت، زیرا احتمال درگیری با ایران بیشتر شد. با پیشرفت بهره‌برداری از این میدان، تأسیسات تولیدی به ناچار به یکدیگر نزدیک‌تر می‌شدند، بنابراین اختلافات مرزی می‌توانست به راحتی ایجاد شود. در اوایل دهه ۱۹۹۰، ایران هنوز امیدوار بود که تولید گاز خود را در پارس جنوبی به سرعت آغاز و گسترش دهد. با این حال، مشکلات مالی مزمن در ایران مانع از سرمایه‌گذاری اولیه بالای مورد نیاز برای تولید گاز فراساحلی و دستیابی به فناوری لازم شد. بنابراین، رهبری ایران از افزایش سریع تولید قطر انتقاد کرد. با افزایش تنش بین تهران و مخالفان منطقه‌ای و

بین‌المللی آن، دوحه شروع به ترس از تهدیدات ایران علیه زیرساخت‌های گاز خود کرد و خواست با کمک ایالات متحده آمریکا با آن‌ها مقابله کند. از همان سال ۱۹۹۲، قطر با امضای یک توافق امنیتی دوجانبه (که در سال ۲۰۱۳ برای دوره سوم ده‌ساله تمدید شد) روابط خود را با ایالات متحده نزدیک‌تر کرد. اگرچه متن دقیق آن همچنان محرمانه باقی مانده است؛ اما این توافق برای اولین بار چگونگی دسترسی نظامی آمریکا به تأسیسات قطری و ذخیره تجهیزات نظامی در این کشور را تنظیم کرد و همچنین آموزش نیروهای قطری را نیز در بر گرفت. بین سال‌های ۱۹۹۲ تا ۲۰۲۱، ایالات متحده از پایگاه نظامی السیلیه قطر برای ذخیره تجهیزات نظامی استفاده کرد. در برخی مواقع، این بزرگ‌ترین پایگاه پیش‌قراردادی خارج از ایالات متحده در جهان بود. همیشه سلاح، مهمات و تجهیزات برای یک تیپ در آنجا وجود داشت؛ به طوری که در صورت بروز درگیری تنها نیروی انسانی باید به قطر منتقل می‌شد. این پژوهش به دنبال تحلیل روابط اقتصادی قطر و ایالات متحده در چارچوب دیپلماسی اقتصادی است.

چارچوب نظری

نظریه قدرت هوشمند که امروزه یکی از رویکردهای مهم در روابط بین‌الملل در سال‌های اخیر است، در پاسخ به محدودیت‌ها و شکست‌های نظریه‌های سنتی قدرت سخت و قدرت نرم پایه‌گذاری شد. قدرت سخت شامل استفاده از ابزار نظامی و اقتصادی برای تأثیرگذاری و تأثیرگذاری بر رفتار سایر کشورها است، در حالی که قدرت نرم بر جذابیت فرهنگی،

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۱۷۳

دیپلماسی و ارزش‌های اجتماعی برای متقاعد کردن دیگران به منافع برای پیروی از منافع ملی کشور تأکید می‌کند. اما تجربه نشان داده است که وابستگی کامل به یکی از این دو نوع قدرت نمی‌تواند به نتایج مطلوب منجر شود.

نظریه قدرت هوشمند که توسط جوزف نای مطرح شده، به ترکیب قدرت سخت و نرم اشاره دارد و بر استفاده هم‌زمان و هوشمندانه از این دو نوع قدرت برای تحقق اهداف ملی تأکید می‌کند. این نظریه بر این باور است که کشورها باید با در نظر گرفتن شرایط خاص و زمینه‌های مختلف، از مجموعه‌ای از ابزارها و منابع موجود بهره‌برداری کنند تا بتوانند نفوذ خود را در سطح بین‌المللی به حداکثر برسانند.

قدرت هوشمند معتقد است که در دنیای پیچیده و چندقطبی امروزی، کشورها نمی‌توانند تنها با اتکا به ابزارهای نظامی یا فرهنگی به اهداف خود برسند. بلکه نیازمند یک راهبرد چندجانبه هستند که بتواند به طور مؤثر و با هزینه کمتر عمل کند. به همین دلیل، این نظریه به کشورهای مختلف پیشنهاد می‌کند که برای دستیابی به منافع خود، به طور هم‌زمان از توانایی‌های نظامی، اقتصادی، فرهنگی و دیپلماتیک خود استفاده کنند.

نظریه قدرت هوشمند به عنوان یک چارچوب چندبعدی در سیاست خارجی کشورها، کاربردهای فراوانی دارد. این نظریه به دولت‌ها این امکان را می‌دهد که به جای اتکا صرف به قدرت سخت یا نرم، با استفاده هوشمندانه از هر دو نوع قدرت، به شکل مؤثرتری در عرصه بین‌المللی عمل

کنند. با بهره‌گیری از ترکیبی مناسب از ابزارهای قدرت سخت و نرم، کشورها می‌توانند سیاست‌های خارجی خود را به طور مؤثرتر و پایدارتر پیش ببرند. به دلیل انعطاف‌پذیری و قابلیت انطباق با شرایط متغیر بین‌المللی، این نظریه به یکی از ابزارهای کلیدی در تحلیل و اجرای سیاست خارجی در دنیای معاصر تبدیل شده است.

برای درک سیاست خارجی قطر، به‌ویژه در زمینه روابط پیچیده این کشور در منطقه خلیج فارس و جهان، استفاده از نظریه قدرت هوشمند ضروری است. قدرت هوشمند، ترکیبی از قدرت سخت و نرم است که به یک کشور اجازه می‌دهد با بهره‌گیری از منابع نظامی و اقتصادی (قدرت سخت) و همچنین ابزارهای فرهنگی، دیپلماتیک و اطلاعاتی (قدرت نرم)، اهداف سیاست خارجی خود را به‌طور مؤثرتری دنبال کند.

با توجه به اندازه جغرافیایی کوچک و محدودیت‌های نظامی، قطر نمی‌تواند تنها بر قدرت سخت تکیه کند. در عوض، این کشور با استفاده از قدرت نرم از طریق رسانه‌های تأثیرگذاری مانند الجزیره، حمایت از آموزش و فرهنگ، و ایفای نقش میانجی در بحران‌های منطقه‌ای، توانسته است نفوذ خود را در سطح جهانی گسترش دهد. همچنین، قطر با بهره‌گیری از منابع اقتصادی عظیم خود در حوزه‌های نفت و گاز و انجام سرمایه‌گذاری‌های کلان در کشورهای مختلف و دیپلماسی اقتصادی فعال، قدرت سخت خود را تقویت کرده و به شکلی متوازن در سیاست خارجی عمل می‌کند.

نظریه قدرت هوشمند به ما کمک می‌کند تا درک عمیق‌تری از راهبردهای چندجانبه و چندوجهی قطر داشته باشیم و بفهمیم چگونه این کشور با ترکیب ماهرانه قدرت‌های سخت و نرم، به عنوان یک بازیگر کلیدی و مستقل در صحنه بین‌المللی ظاهر شده است. این نظریه به‌ویژه در تحلیل چگونگی حفظ تعادل میان منافع ملی قطر و فشارهای منطقه‌ای و بین‌المللی، اهمیت ویژه‌ای دارد. این مقاله به تحلیل قدرت، انواع آن و دیگر مباحث نظری مرتبط می‌پردازد تا به درکی از قدرت و سیاست خارجی قطر و تعامل آن با قدرت جهانی ایالات متحده آمریکا برسد.

روابط اقتصادی قطر و ایالات متحده در چارچوب الگوی اقتصادی

این کشور عضو گروه ویژه اقدام مالی خاورمیانه شمال آفریقا است، یک نهاد منطقه‌ای که تلاش‌هایی در جهت مبارزه با پول‌شویی و تروریسم فعالیت دارد. در فوریه ۲۰۱۷، قطر میزبان نشست «Egmont Group»^۲ متشکل از 167 واحد اطلاعات مالی کشورها بوده است. قطر همچنین یکی از اعضای مرکز هدف‌گذاری تأمین مالی مبارزه با تروریسم است، این طرح ابتکاری است که از سوی ایالات متحده و شورای همکاری خلیج فارس در ماه مه ۲۰۱۷ اعلام شده است و قطر در

MENAFATF

۲ این گروه بستری را در جهت تبادل اطلاعات مالی کشورها برای مبارزه با پول‌شویی فراهم می‌کند.

تعیین تروریست‌های وابسته به القاعده و داعش در سال ۲۰۱۷ به ایالات متحده و دیگر کشورهای به این گروه پیوست (Katzman, 2021: 18).

بر اساس «آمار تجارت خارجی» دفتر سرشماری ایالات متحده، در سال ۲۰۲۰، صادرات ایالات متحده به قطر حدود ۳,۴ میلیارد دلار و واردات ایالات متحده از قطر حدود ۱,۲ میلیارد دلار بوده است. صادرات ایالات متحده به قطر عمدتاً شامل هواپیما، ماشین‌آلات و فناوری اطلاعات است. واردات ایالات متحده از قطر عمدتاً شامل فرآورده‌های نفتی است، اما واردات نفت خام یا گاز طبیعی قطر در سال‌های اخیر به سطوح ناچیزی کاهش یافته است که نشان‌دهنده افزایش قابل توجه تولید داخلی ایالات متحده است. همچنین قطر پترولیوم یک سرمایه‌گذار عمده در بازارهای نوظهور LNG ایالات متحده است (Schreck, 2016). کاخ سفید پس از دیدار ترامپ و امیر تمیم در ۹ ژوئیه ۲۰۱۹ طی بیانیه‌ای اعلام کرد که شرکت صنایع شیمیایی شورون فیلیپس و قطر پترولیوم توافق کرده‌اند ایجاد مجتمع پتروشیمی در قطر در اوایل سال ۲۰۲۱ انجام پذیرد که تولید LNG را تا سال ۲۰۲۶ از طریق پروژه‌های توسعه میدان شمالی خود تا ۴۰ درصد افزایش می‌دهد (Jaganathan, 2021).

شرکت هواپیمایی قطر، خریدار عمده هواپیماهای تجاری ایالات متحده بوده است. برخی از خطوط هوایی ایالات متحده مزایای هواپیمایی قطر را تحت توافق نامه «آسمان باز» ایالات متحده و قطر به چالش کشیده‌اند. چراکه شرکت‌های هواپیمایی آمریکایی مدعی هستند که امتیازات شرکت هواپیمایی قطر تحت آن توافق باید لغو شود زیرا خرید هواپیماهای این شرکت هواپیمایی از سوی دولت قطر است که از آن یارانه دریافت می‌کند و این مزیت موجب می‌شود رقابت ناعادلانه‌ای برای آن‌ها ایجاد کند. ایالات متحده و قطر در ۲۹ ژانویه ۲۰۱۸ به مجموعه‌ای از «تفاهم» در مورد هوانوردی غیرنظامی دست یافتند و هواپیمایی قطر را متعهد به شفافیت مالی کردند (Katzman, 2021: 20).

اگرچه برنامه کمک‌های خارجی در عصر حمد بن خلیفه آغاز شد، اما سیاست کمک‌های خارجی قطر با روی کار آمدن شیخ تمیم جایگاه مهمی را به خود اختصاص داد. استراتژی کمک‌های خارجی از نظر الگوها و بودجه به میزان قابل توجهی تکامل یافته است. سیاست خارجی و استراتژی قدرت نرم دولت دچار تغییر اساسی شده است. از سیاست بی‌طرفی گرفته تا استراتژی بلندپروازانه‌تری که به دنبال نفوذ و کنترل است؛ بنابراین، QFAP نیز تغییر کرد، گسترش یافت و در نهادها، سازمان‌دهی و ساختار بیشتری پیدا کرد. تکامل آن هم‌زمان با افزایش چشمگیر نقش منطقه‌ای و جهانی قطر بود. قدرت نرم با ابزارهای متنوع

خود بستری برای استراتژی جدید رهبری بوده است (Naier, 2021:46). کمک‌های خارجی دو راه اساسی را طی کرده است؛ راه دولتی و غیردولتی. قطر بر مشارکت متقابل و همکاری در پروژه‌های توسعه و تولید متمرکز شده است. این دولت فعالیت‌های خود را از طریق دو کانال صندوق توسعه قطر و بخش همکاری‌های بین‌المللی وزارت امور خارجه انجام داده است. کمک از طریق این مجاری از نظر نحوه و مکان راهنمایی سیاسی است. اکثر فعالیت‌ها بین‌المللی بوده و گستره جغرافیایی وسیعی داشته‌اند. فعالیت‌های منطقه‌ای در مناطق درگیری مانند پروژه‌های بازسازی در فلسطین و لبنان متمرکز شده است؛ مانند ساخت بیمارستان، مدرسه، خیابان و پروژه‌های عمرانی (Zureik, 2018: 788-796).

درعین حال، ایالات متحده موضع ظریف‌تری را اتخاذ نموده است و اتحاد ایالات متحده و قطر درگیری بین طرف‌های حاضر در خلیج فارس را کم می‌کند. محاصره رخ داده، قطر را وادار به تسلیم در برابر خواسته‌های این سه عضو نکرده است که شامل قطع هرگونه تماس با اخوان المسلمین و بستن شبکه رسانه‌ای الجزیره است. در مقابل، قطر روابط دوجانبه خود را با ترکیه و ایران تقویت کرده است، در حالی که بخش صنعتی و کشاورزی این کشور با نام تجاری «Made in Qatar» با افزایش ناسیونالیسم قطری روبرو شده است (Mogielnicki, 2018). همه این موارد نشان از محاسبه اشتباه در محاصره اقتصادی قطر است؛

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۱۷۹

زیرا از یکسو این محاصره کارآمد نبوده است و از سوی دیگر روابط این کشور با ایران و ترکیه نیز تقویت شده است.

سرمایه‌گذاری و تجارت ایالات متحده و قطر

دولت قطر و ایالات متحده از اوایل دهه ۱۹۹۰ روابط تجاری قوی داشتند. به دنبال مشارکت ارزشمند قطر در میزبانی و تسهیل راه‌اندازی برنامه توسعه دوحه در سال ۲۰۰۱ (DDA)، مذاکرات تجاری جهانی برای کاهش موانع تجاری در سراسر جهان و تسهیل توسعه اقتصادی، ایالات متحده و قطر توافقنامه چارچوب تجارت و سرمایه‌گذاری^۲ (TIFA) را امضا کردند. در سال ۲۰۰۴ که برای دو کشور یک مجمع برای بررسی راه‌های گسترش تجارت و سرمایه‌گذاری دوجانبه فراهم کرد. بعداً در سال ۲۰۱۰، اتاق بازرگانی آمریکا به طور قانونی اولین اتاق بازرگانی خارجی را در قطر تأسیس کرد که به تقویت همکاری و تفاهم متقابل بین قطر و ایالات متحده از طریق تجارت، بازرگانی و سرمایه‌گذاری اختصاص داشت (US-Qatar Business Council, 2022).

دو کشور به طور مستمر در جهت بهبود همکاری اقتصادی از طریق مسیرهای دولتی و بخش خصوصی از جمله از طریق گفتگوی راهبردی سالانه ایالات متحده و قطر که برای اولین بار در سال ۲۰۱۸ آغاز شد تا

به عنوان یک مجمع سالانه برای گردهمایی تصمیم‌گیرندگان کلیدی برای شناسایی گام‌های مشخص برای تقویت مالی، کار کنند. سرمایه‌گذاری و روابط اقتصادی، از طریق مأموریت‌های تجاری رسمی که با همکاری انجمن‌های تجاری هر دو کشور انجام می‌شود. هم مقامات قطری و هم مقامات آمریکایی بارها بر تمایل خود برای افزایش سرمایه‌گذاری‌های آمریکا در قطر و سرمایه‌گذاری قطر در ایالات متحده تأکید کرده‌اند (US-Qatar Business Council, 2022: 23).

در سال ۲۰۱۹، صندوق سرمایه‌گذاری مستقل قطر، سازمان سرمایه‌گذاری قطر (QIA)، تعهد خود را برای سرمایه‌گذاری ۴۵ میلیارد دلاری در ایالات متحده، علاوه بر میلیاردها دلار قراردادهای نظامی و هوانوردی، انرژی، زیرساخت‌ها و ICT اعلام کرد. در سپتامبر ۲۰۱۵، QIA اولین دفتر ایالات متحده خود را در شهر نیویورک به منظور دسترسی بهتر به شرکای سرمایه‌گذاری جدید و موجود افتتاح کرد. در اواخر سال ۲۰۲۱، دوحه مجدداً بر تعمیق روابط خود با واشنگتن تأکید کرد و از برنامه‌هایش برای سرمایه‌گذاری حداقل ۱۰ میلیارد دلاری در بندرهای ایالات متحده با دسترسی آسان به جاده‌ها و راه‌آهن‌ها رونمایی کرد.

روابط تجاری ایالات متحده و قطر با بیش از ۲۰۰ میلیارد دلار روابط اقتصادی بین دو کشور رسیده است. دو کشور سالانه بیش از ۶,۳ میلیارد

دلار کالا مبادله می‌کنند. ثبات سیاسی قطر، زیرساخت‌های پیشرفته، ارز پایدار و نرخ‌های پایین مالیات شرکت‌ها باعث افزایش جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در قطر شده است. با بیش از ۸۵۰ شرکت آمریکایی که در قطر تجارت می‌کنند، ایالات متحده یک ارتباط تجاری قوی با این کشور ایجاد کرده است و بزرگ‌ترین سرمایه‌گذار خارجی آن است. ایالات متحده بزرگ‌ترین منبع صادرات به قطر است، با ۶,۵ میلیارد دلار ثبت شده در سال ۲۰۱۹. در همان سال، قطر سی و هفتمین بازار صادرات کالاهای ایالات متحده بود. بیش از ۹,۴ میلیارد دلار تجارت بین دو کشور در سال ۲۰۱۹ محاسبه شد که رشدی بیش از ۱۰۰ درصدی از سال ۲۰۱۷ داشته است.

برترین دسته صادرات ایالات متحده به قطر در سال ۲۰۱۹ شامل هواپیما، ماشین‌آلات الکتریکی، سلاح و مهمات و وسایل نقلیه بود. قطر با واردات ۱,۷ میلیارد دلاری ایالات متحده در سال ۲۰۱۹، شصت و ششمین تأمین‌کننده بزرگ کالاهای وارداتی ایالات متحده بود که نسبت به سال ۲۰۱۸ بیش از ۷,۹ درصد رشد داشته است. گاز طبیعی مایع، آلومینیوم، کود و گوگرد از جمله مهم‌ترین واردات ایالات متحده از قطر هستند. ایالات متحده تأمین‌کننده تجهیزات و شریک اصلی صنعت نفت و گاز قطر است و شرکت‌های آمریکایی مانند اکسون موبیل و شوروون نقشی حیاتی در توسعه این بخش ایفا کرده‌اند. علاوه بر انرژی، شرکت‌های آمریکایی از صنایع دفاع، هوانوردی، فناوری اطلاعات،

مراقبت‌های بهداشتی، آشپزی، و صنایع مهندسی/ساختمانی نیز در قطر رشد می‌کنند. ایالات متحده و قطر پشت یکی از بزرگ‌ترین معاملات باری هستند که تا به حال انجام شده است، زیرا قطر ایزو در اوایل سال ۲۰۲۲ یک سفارش ۳۷ میلیارد دلاری به شرکت بوئینگ برای هواپیماهای ۷۳۷ مکس داد. این قرارداد به عنوان ویتترین بزرگ روابط تجاری بین دو کشور عمل می‌کند (US-Qatar Business Council, 2022: 31).

همچنین در سال ۲۰۲۴، ایالات متحده در قطر به میزان بیش از ۹٫۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری کرده‌اند. این سرمایه‌گذاری‌ها شامل پروژه‌های مختلفی از جمله ساخت‌وساز، تجارت، و خدمات بوده‌اند (سازمان برنامه و بودجه قطر، ۲۰۲۴). یکی از مثال‌های دقیق‌تر این سرمایه‌گذاری‌ها، توسعه پایگاه نظامی العدید است. این پایگاه بزرگ‌ترین تأسیسات نظامی آمریکا در خاورمیانه است و در سال ۲۰۲۴ به موازی توافقی‌هایی که با قطر برای ادامه فعالیت‌های نظامی به امضا رسیده‌اند، تمدید شده است (مؤسسه مطالعات بین‌المللی قطر، ۲۰۲۴).

سرمایه‌گذاری قطر در ایالات متحده

✓ سرمایه‌گذاری در هتلداری

QIA با افتتاح دفتری در شهر نیویورک در سال ۲۰۱۵، پروژه‌های املاک و مستغلات به ارزش تقریبی ۹ میلیارد دلار را با Brookfield Property Partners LP توسعه داده است. QIA همچنین پس از

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۱۸۳

خرید St. Regis در سانفرانسیسکو در سال ۲۰۱۸، ملکی با ۲۳۸ کلید در میدتاون منهتن، از Marriott International به قیمت ۳۱۰ میلیون دلار خریداری کرده است. در همان سال، در سال ۲۰۱۸، Katara Hospitality، یکی از شرکت‌های تابعه هتل محور صندوق سرمایه‌گذاری مستقل قطر، مالکیت کامل هتل پلازا در شهر نیویورک را به مبلغ ۶۰۰ میلیون دلار به دست آورد.

Katara Hospitality مالکیت کامل هتل پلازا را به قیمت حدود ۶۰۰ میلیون دلار به دست آورده است.

QIA ملک St. Regis نیویورک را که دارای ۲۳۸ کلید در میدتاون منهتن است، از Marriott International به مبلغ ۳۱۰ میلیون دلار خریداری کرده است.

شرکت سرمایه‌گذاری گردشگری الریان ("ARTIC") هتل سنت رجیس بال هاربر اقامتگاه در میامی، فلوریدا را به مبلغ ۲۱۳ میلیون دلار خریداری کرده است.

✓ سرمایه‌گذاری در املاک و مستغلات

QIA به توسعه بسیاری از پروژه‌های املاک و مستغلات از طریق قطر دیار، نهاد توسعه املاک و مستغلات آن کمک کرده است. در میان بسیاری از پروژه‌های دیگر، قطر دیار به شروع سریع (با ۶۵۰ میلیون دلار) توسعه مجدد سایت مرکز همایش قدیمی در واشنگتن دی سی به مکانی

که اکنون CityCenterDC نامیده می‌شود، کمک کرده است. قطر دیار و هاینزا، شرکت بین‌المللی املاک و مستغلات، و هتل‌ها و استراحتگاه‌های کنراد توسط هیلتون ورلد واید نیز در ساخت کنراد واشنگتن دی سی شریک شدند. یک هتل مجلل با ۳۶۰ اتاق با ۳۰۰۰۰ فوت مربع فضای خرده‌فروشی در طبقه همکف در CityCenterDC است. این پروژه و بسیاری دیگر از سرمایه‌گذاری‌های QIA در املاک و مستغلات، بخش‌های کلیدی از سبد سرمایه‌گذاری جهانی این سازمان هستند (US-Qatar Business Council, 2022: 31).

QIA و Brookfield Property Partners L.P یک سرمایه‌گذاری مشترک در یک پروژه توسعه مختلط منهن غرب به ارزش ۸٫۶ میلیارد دلار تشکیل داده‌اند که شامل یک ساختمان پنج ساختمانی به مساحت ۷ میلیون فوت مربع در شهر نیویورک است. QIA با اعتماد سرمایه‌گذاری در املاک و مستغلات داگلاس برای خرید نمونه کارها به مساحت ۱٫۷ میلیون فوت مربع در لس‌آنجلس به مبلغ ۱٫۳۴ میلیارد دلار همکاری کرده است. این اولین خرید کالیفرنیا توسط QIA است.

قطر دیار با ۶۵۰ میلیون دلار در بازسازی سایت قدیمی مرکز همایش در واشنگتن دی سی به مکانی که اکنون CityCenterDC

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۱۸۵

نامیده می‌شود کمک کرده است.

10% QIA از سهام اقلیت را به مبلغ ۶۲۲ میلیون دلار از Empire State Realty Trust، که مالک ساختمان امپایر استیت است، خریداری کرده است.

QIA و داگلاس امت ۳۶۵ میلیون دلار توسعه املاک و مستغلات در کالیفرنیا به دست آورده‌اند.

QFB، که اکنون به نام Lesha Bank شناخته می‌شود، خرید ۱۱۷ میلیون دلاری خارج از بازار ۹۰ North، یک پردیس اداری با ۴ ساختمان، ۲۶۲ هزار فوت مربع واقع در Bellevue، واشنگتن را تکمیل کرد (www.qataridiar.com, 2023).

✓ سرمایه‌گذاری در حوزه انرژی

در سال ۲۰۱۹، ExxonMobil و QatarEnergy (QE)، که قبلاً قطر پترولیوم (QP) بود، برای ادامه توسعه پروژه صادرات LNG Golden Pass واقع در Sabine Pass، تگزاس، شریک شدند. پروژه مایع سازی ۱۰+ میلیارد دلاری با ظرفیت تولید حدود ۱۶ میلیون تن LNG در سال را خواهد داشت. پیش‌بینی می‌شود در طول دوره پنج‌ساله ساخت حدود ۹۰۰۰ شغل و در طول عملیات بیش از ۲۰۰ شغل دائمی ایجاد کند. برآوردهای اولیه توسط یک مطالعه مستقل نشان می‌دهد که این پروژه می‌تواند تا ۳۱ میلیارد دلار سود اقتصادی ایالات‌متحده و بیش از ۴,۶

میلیارد دلار درآمد مستقیم مالیاتی فدرال، ایالتی و محلی در طول عمر پروژه ایجاد کند (US-Qatar Business Council, 2022: 31).

QatarEnergy و ExxonMobil Corp مشترکاً در یک پروژه ۱۰ میلیارد دلاری برای توسعه کارخانه صادرات گاز طبیعی مایع (LNG) Golden Pass در ساین، تگزاس سرمایه‌گذاری کرده‌اند.

QatarEnergy و Chevron Phillips Chemical در حال توسعه یک کارخانه پتروشیمی ۸ میلیارد دلاری در امتداد ساحل خلیج آمریکا هستند. شورون فیلیپس کمیکال ۵۱۱ درصد و قطر انرژی ۴۹ درصد سهم دارند.

QIA، ۷۴۰ میلیون دلار در AVANGRID، یک شرکت خدمات انرژی و تحویل انرژی، برای تقریباً ۳,۷٪ از سهام عادی شرکت سرمایه‌گذاری کرده است.

QIA، ۵۵۰ میلیون دلار در Oryx Midstream Services (میدلند)، بزرگ‌ترین اپراتور خصوصی نفت خام میان جریان در حوضه پرمین سرمایه‌گذاری کرده است.

QIA، ۱۲۵ میلیون دلار در ارائه‌دهنده ذخیره انرژی فلوئنس سرمایه‌گذاری کرده است. فلوئنس یک سرمایه‌گذاری مشترک از

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۱۸۷

شرکت انرژی مستقر در آرلینگتون AES Corp و غول تولید صنعتی زیمنس است.

✓ ترمینال LNG Golden Pass

پایانه LNG گلدن پاس، ساخته شده در سال ۲۰۰۹، یک پایانه گاز طبیعی مایع و تأسیسات گازی سازی مجدد در Sabine Pass، تگزاس است. این امر، یکی از بزرگ‌ترین پایانه‌های گاز طبیعی مایع در جهان است. تنها ده مایلی جنوب پورت آرتور، ترمینال Golden Pass یک مکان ایده آل است؛ زیرا یکی از تنها بندرهای عمیق در امتداد ساحل خلیج آمریکا است. این پروژه یک کاتالیزور کلیدی برای جاه‌طلبی‌های ایالات متحده برای تبدیل شدن به یک صادرکننده پیشرو LNG در سراسر جهان خواهد بود. Golden Pass LNG یک سرمایه‌گذاری مشترک بین QatarEnergy (۷۰٪) و ExxonMobil (۳۰٪) است و یک پروژه مایع سازی ۱۰+ میلیارد دلاری است که می‌تواند ۱۶ میلیون تن LNG در سال تولید کند. در طول دوره پنج‌ساله ساخت، ۹۰۰۰ شغل و بیش از ۲۰۰ شغل دائمی پس از تکمیل پروژه ایجاد خواهد شد (US-Qatar Business Council, 2022: 31).

✓ پروژه پتروشیمی ساحل خلیج آمریکا

مدت کوتاهی پس از توافق برای ساخت یک مجتمع پتروشیمی در قطر، شورون فیلیپس و قطر انرژی سرمایه‌گذاری مشترک ۸ میلیارد دلاری را

برای ساخت یک کراکر اتیلن در ساحل خلیج آمریکا (USGC) به نام US Gulf Coast Petrochemical آغاز کردند. ۴۹ درصد از سهام مجتمع پتروشیمی USG C را در اختیار خواهد داشت و CPChem مالک باقیمانده سهام ۵۱ درصدی آن خواهد بود. این پروژه که قرار است در سال ۲۰۲۴ آغاز شود، ظرفیت دو میلیون تن در سال و دو واحد پلی اتیلن با چگالی بالا را خواهد داشت که هر کدام ظرفیت یک میلیون تن در سال را دارند (www.cpchem.com, 2022).

✓ خدمات مالی

سایر سرمایه گذاری‌های قطری در ایالات متحده به رهبری QIA شامل تأمین مالی ۵۰۰ میلیون دلاری سهام به SoFi Technologies در سال ۲۰۱۹ است. شرکت تأمین مالی شخصی موبایل اول Social Finance که بیشتر با نام SoFi شناخته می‌شود، یک شرکت مالی شخصی آنلاین مستقر در سانفرانسیسکو است که محصولات مالی از جمله؛ تأمین مالی مجدد وام دانشجویی و خودرو، وام مسکن، وام‌های شخصی، کارت اعتباری، سرمایه گذاری و بانکداری از طریق رابط‌های اپلیکیشن موبایل و دستکاپ ارائه می‌کند. SoFi قصد دارد از تزریق ۵۰۰ میلیون دلاری پول نقد برای سرمایه گذاری در رشد بیشتر و تقویت ترازنامه ۲,۳ میلیارد دلاری خود استفاده کند. QIA همچنین دارای سهامی به ارزش حدود ۱ میلیارد دلار در Bank of America، دومین بانک بزرگ کشور

است (US-Qatar Business Council, 2022: 31).

همکاری‌های بین‌المللی ایالات متحده و قطر

شرکت‌های قطری و آمریکایی در بسیاری از پروژه‌های مشترک، نه تنها در کشورهای متبوع خود، بلکه در سطح بین‌المللی با یکدیگر همکاری کرده‌اند. مشارکت آن‌ها به تلاش‌های مشترک در سایر کشورها، عمدتاً در زمینه اکتشاف نفت، گسترش یافته است. QatarEnergy به طور معمول با شرکت‌های نفت و گاز آمریکایی خارج از قطر و ایالات متحده همکاری می‌کند. در اکتبر ۲۰۱۹، قطر انرژی به همراه شرکای آمریکایی خود، دو پروژه بلوک اکتشافی واقع در آمریکای لاتین را تضمین کردند. در سواحل برزیل، QatarEnergy حق اکتشاف سه بلوک را به دست آورد. دو تا از این بلوک‌ها (۶۵۹ و ۷۱۳) در حوضه کامپوس قرار دارند. این سرمایه‌گذاری مشترک بین قطر انرژی (۲۵ درصد)، شورون (۳۵ درصد) و شل (۴۰ درصد) است.

در دسامبر ۲۰۲۱، کنسرسیومی متشکل از QatarEnergy و ExxonMobil قراردادی را با قبرس برای اکتشاف انرژی و اشتراک تولید در بلوک ۵ در جنوب شرقی جزیره امضا کردند. طبق این قرارداد، قطر انرژی ۴۰ درصد سهام بلوک ۵ را در اختیار خواهد داشت در حالی که اکسون موبیل مالک ۶۰ درصد خواهد بود و اپراتور در این منطقه خواهد بود. در آوریل ۲۰۲۲، QatarEnergy ۴۰ درصد از سهام اکتشافی ExxonMobil را در بلوک اکتشافی شمالی Marakia در

آب‌های عمیق دریایی مصر به دست آورد. اکسون موبیل، بزرگ‌ترین شریک تجاری قطر، بلوک اکتشافی مراکیای شمالی را در سال ۲۰۲۰ خریداری کرد و ۶۰ درصد از سهام آن را حفظ کرد (jpt.spe.org, 2022).

رشد و گسترش شورای تجاری ایالات متحده و قطر

به دنبال بستری برای ارتقای روابط تجاری دوجانبه بین ایالات متحده و قطر، گروهی از شرکت‌های آمریکایی که برای اولین بار در قطر سرمایه‌گذاری کردند، شورای بازرگانی ایالات متحده و قطر را در سال ۱۹۹۶ تأسیس کردند. از آن زمان، روابط تجاری، اقتصادی و تجاری به طور تصاعدی در این کشور رشد کرده است. شورا با میزبانی از مدیران ارشد ۵۰۰ شرکت، کوچک تا متوسط (SME) و مقامات عالی‌رتبه دولتی برای بحث در مورد چالش‌ها و فرصت‌ها در هر دو بازار، نقش مهمی در گسترش روابط تجاری دوجانبه ایفا کرده است. به عنوان بخشی از این برنامه، شورا این افتخار را داشته است که میزبان دیدارهای امیر قطر شیخ تمیم بن حمد آل ثانی و همچنین پدر امیر قطر، شیخ حمد بن خلیفه آل ثانی و همچنین بسیاری دیگر از مقامات ارشد قطر و شخصیت‌های خصوصی باشد.

این شورا از مؤسسات آموزشی ایالات متحده برای ایجاد پردیس‌هایی در شهر آموزش، مانند دانشگاه جورج تاون در قطر، برای تقویت اکوسیستم برای آمریکایی‌هایی که در این کشور تجارت

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۱۹۱

می‌کنند، حمایت کرد. USQBC میزان رویدادهای بسیاری با مقامات عالی تجاری و دولتی برای تقویت روابط تجاری دوجانبه بوده است، از جمله سازمان‌دهی و میزبانی دو هیئت کنگره از قطر و میزبانی بسیاری از رویدادهای تعامل تجاری در سراسر ایالات متحده بوده است. شورای بازرگانی ایالات متحده و قطر یک نهاد مهم در گسترش تجارت و سرمایه‌گذاری بین ایالات متحده در قطر است. این شورا علاوه بر ارائه خدمات مشاوره و تحقیقات بازار به شرکت‌های عضو خود، رویدادهای بسیاری را برای گرد هم آوردن رهبران تجاری و مقامات دولتی ارائه می‌دهد. در طول سال‌های اخیر، این شورا از مجمع اقتصادی قطر در چند شهر، شرکت‌های وینار، پذیرایی از مقامات دولتی، سرمایه‌گذاری و تعاملات تجاری و بسیاری رویدادهای دیگر پشتیبانی کرده است. در سال ۲۰۲۱، شورا پورتال تجاری USQBC را راه‌اندازی کرد که دسترسی بی‌نظیری به اطلاعات مربوط به سرمایه‌گذاری و تجارت را برای ایالات متحده و قطر ارائه می‌دهد (US-Qatar Business Council, 2022: 35).

میدان شمالی (پارس جنوبی)، بزرگ‌ترین میدان گاز طبیعی جهان، در شمال شرق شبه‌جزیره قطر واقع شده است. گاز طبیعی در سواحل شمال شرقی قطر در سال ۱۹۷۱ کشف شد. این میدان متعلق به QatarEnergy است و توسط شرکت تابعه آن Qatargas اداره می‌شود. قطر انرژی در آوریل ۲۰۱۷ پس از لغو ممنوعیت ۱۲ ساله خود

برای توسعه میدان گازی، گسترش میدان گازی را اعلام کرد. این توسعه ظرفیت تولید گاز طبیعی مایع قطر (LNG) را از ۷۷ میلیون تن در سال (Mtpa) به ۱۱۰ Mtpa افزایش می‌دهد که باعث افزایش ظرفیت تولید LNG در حدود ۴۳ درصد می‌شود. قطر انرژی با گول‌های نفت و گاز آمریکایی ExxonMobil، ConocoPhillips و سایر شرکت‌های بین‌المللی برای توسعه پروژه توسعه در ژوئن ۲۰۲۲ سرمایه‌گذاری مشترکی را ایجاد کرد. در سال ۲۰۱۹، قطر انرژی و شورون توافقنامه‌ای را برای ساخت یک مرکز پتروشیمی جدید در رأس لافان امضا کردند. این کارخانه که قرار است تا سال ۲۰۲۵ به بهره‌برداری برسد، نتیجه توسعه میدان شمالی است که شورون ۳۰ درصد از سهام آن را در اختیار دارد. این موضوع باعث می‌شود که آن را به عنوان یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان در منطقه و جهان تبدیل کند (www.offshore-technology.com, 2023).

همکاری‌های فرهنگی و آموزشی

وزیر خارجه وقت ایالات متحده، پمپئو و محمد بن عبدالرحمن آل ثانی معاون نخست‌وزیر و وزیر امور خارجه بیانیه‌ای را امضا کردند تا سال ۲۰۲۱ را به عنوان سال فرهنگ آمریکا و قطر اعلام کنند. هر دو دولت برای تقویت روابط بین مردم ایالات متحده و قطر در برنامه‌های فرهنگی و مبادلات مشارکت داشتند. دو دولت گام‌های مهمی را در تفاهم‌نامه همکاری آموزشی برای ادامه ایجاد و حفظ مشارکت‌های کلیدی در

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۱۹۳

زمینه‌های آموزشی و دانشگاهی اجرا کردند. آن‌ها همچنین در مورد زمینه‌های همکاری بیشتر از جمله افزایش تبادلات حرفه‌ای و آکادمیک از طریق برنامه‌های آموزشی و امور فرهنگی مانند برنامه فولبرایت، برنامه رهبری بین‌المللی بازدیدکنندگان، برنامه سخنرانان ایالات متحده و ابتکار استیونز بحث کردند.

بنیاد ایالات متحده و قطر اعلام کردند که دو محقق آمریکایی فولبرایت برای انجام تحقیقات و تدریس در مورد هیدرولوژی و کاربرد هوش مصنوعی در مهندسی عمران و محیط‌زیست و همچنین درمان بیماری آلزایمر، یک ترم را در قطر خواهند گذراند. ناسا و بنیاد قطر از توافق بین ناسا و موسسه تحقیقات انرژی و محیط‌زیست قطر دانشگاه حمد بن خلیفه برای تدوین مطالعه‌ای در مورد شناسایی سفره‌های آب زیرزمینی خبر دادند. بنیاد قطر، موزه‌های قطر و «مؤسسه اسمیت سونیان» نیز یادداشت تفاهم همکاری آموزشی، فرهنگی و ورزشی را اعلام کردند. یکی از سنگ بناهای پروژه اصلاحات آموزشی گسترده قطر، توسعه شهر آموزش است، یک مجتمع چند پردیسی به وسعت ۲۴۰۰ هکتار، که میزبان هشت پردیس شعبه بین‌المللی درجه یک از جمله شش پردیس از ایالات متحده است. این دانشگاه‌های بین‌المللی مدرک‌هایی را در زمینه‌های مختلف ارائه می‌دهند و دانشجویان را به طور کامل برای انجام دنیای حرفه‌ای و تجارت تجهیز می‌کنند. شش دانشگاه آمریکایی شامل دانشگاه جورج تاون، دانشگاه کارنگی ملون، پزشکی ویل-کرنل،

دانشگاه A&M تگزاس، دانشگاه نورث وسترن و دانشگاه مشترک‌المنافع ویرجینیا هستند (US-Qatar Business Council, 2022: 31).

چشم‌انداز ملی قطر ۲۰۳۰ نشان می‌دهد که چگونه می‌توان از درآمدهای کلان این کشور از منابع هیدروکربنی برای تبدیل قطر به یک اقتصاد مدرن مبتنی بر دانش با اولویت توسعه منابع انسانی طی ۲۰ سال آینده استفاده کرد. این گسترش به اقتصاد مبتنی بر دانش بخشی از تلاش‌های قطر برای تنوع بخشیدن به اقتصاد است. آن‌ها به طور چشمگیری در آموزش سرمایه‌گذاری کرده‌اند و هدف آن‌ها جذب سرمایه‌گذاری برای تقویت بیشتر و تکمیل اقتصاد دانش قطر است.

مؤسسات آموزشی ایالات متحده در قطر

➤ دانشگاه جورج تاون ادر قطر

دانشگاه جورج تاون در قطر در شهر آموزش، خارج از دوحه، قطر است که در فوریه ۲۰۱۱ افتتاح شد. ۱۰ مدرسه در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، و با مشارکت بنیاد قطر و دانشگاه جورج تاون پشتیبانی می‌شود.

➤ دانشکده هنر دانشگاه ویرجینیا کامولت ادر قطر

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۱۹۵

دانشکده هنر دانشگاه مشترک‌المنافع ویرجینیا در قطر (VCUarts Qatar) شعبه قطری دانشکده هنرهای دانشگاه مشترک‌المنافع ویرجینیا است. VCUarts Qatar اولین پردیس آموزشی بود که در سال ۱۹۹۸ در شهر آموزش تأسیس شد. VCUarts قطر خود را به عنوان مرکز عالی آموزش و پژوهش در هنر و طراحی در ۲۰ سال گذشته تثبیت کرده است.

➤ دانشگاه نورث وسترن^۱

دانشگاه نورث وسترن در قطر از سازمان مبدأ خود در ایلینوی اقتباس می‌کند. این موسسه که با مشارکت بنیاد قطر در سال ۲۰۰۸ تأسیس شد، برنامه‌های برجسته‌ای در زمینه ارتباطات، روزنامه‌نگاری، و هنرهای لیبرال و غیره ارائه می‌دهد.

➤ ویل کورنل پزشکی-قطر^۲

WCM-Q که در سال ۲۰۰۱ به عنوان مشارکت بین دانشگاه کورنل و بنیاد قطر تأسیس شد، بخشی از دانشگاه کورنل در نیویورک است. این اولین دانشکده پزشکی در قطر است و یک برنامه یکپارچه از مطالعات پیش پزشکی و پزشکی را ارائه می‌دهد که منجر به دریافت مدرک MD می‌شود.

Northwestern University

Weil Cornell Medicine-Qatar

➤ دانشگاه کارنگی ملون قطر^۱

در سال ۲۰۰۴، کارنگی ملون و بنیاد قطر همکاری مشترکی را برای آوردن دانشگاه مستقر در آمریکا به قطر در شهر آموزش آغاز کردند. امروزه این دانشگاه دارای بیش از ۴۰۰ دانشجو از ۵۲ کشور جهان در رشته‌های مختلف مقطع کارشناسی است.

➤ دانشگاه تگزاس A&M در قطر^۲

از سال ۲۰۰۳، دانشگاه A&M تگزاس در قطر برنامه‌های متنوعی را در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد ارائه کرده است. این دانشگاه عمدتاً بر رشته‌های مهندسی و علوم تمرکز دارد، اما برنامه‌هایی را هم در علوم انسانی و هم در هنر ارائه می‌کند.

➤ جام جهانی فوتبال ۲۰۲۲، رقابت‌های آسیایی ۲۰۳۰

قطر اولین کشور غرب آسیا، کشور عربی و همچنین کوچک‌ترین کشور میزبان جام جهانی فوتبال است. با جاذبه‌های منحصر به فرد، استادیوم‌های دیدنی و پیشرفته و امتیاز اضافی مهمان‌نوازی سنتی عربی، نوید میزبانی مسابقاتی را می‌دهد که شبیه به هیچ‌چیز دیگری نیست. قطر سرمایه‌گذاری زیادی در توسعه زیرساخت‌ها و پروژه‌های عمرانی انجام داده است که بیشتر آن‌ها برای حمایت از جام جهانی است. بیش از ۲۰۰

^۱Carnegie Mellon University Qatar

^۲Texas A&M University at Qatar

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۱۹۷

میلیارد دلار در شبکه جاده‌ای، استادیوم‌ها و امکانات جام جهانی فوتبال، هتل‌ها، و پروژه‌های تفریحی و تفریحی سرمایه‌گذاری شد. برای جام جهانی فوتبال ۲۰۲۲، قطر مجبور به بازسازی یک استادیوم و ساخت ۷ استادیوم دیگر شده است که همه آن‌ها در سال ۲۰۲۱ تکمیل شد. در مجموع، قطر تنها ۶ میلیارد دلار در ورزشگاه‌ها و امکانات جام جهانی سرمایه‌گذاری کرد. از سوی دیگر دوحه، پایتخت ورزشی منطقه خاورمیانه شمال آفریقا (MENA) برنده مسابقه رقابت‌های بازی‌های آسیایی ۲۰۳۰ شده است و این دومین باری است که قطر پس از میزبانی بازی‌های بسیار موفق در دسامبر ۲۰۰۶ میزبان بازی‌های آسیایی می‌شود. بازی‌های آسیایی جاه‌طلبی‌های گردشگری قطر را تقویت می‌کند و پروژه‌هایی به ارزش ۱,۳ میلیارد دلار ارائه می‌کند که بخش ساخت و ساز را تقویت می‌کند (US-Qatar Business Council, 2022: 38).

شهرهای هوشمند؛ برنامه قطر هوشمند

قطر سال‌هاست که با تلاش‌های خود برای ارتقای کشور به عنوان یک رهبر در تحول دیجیتال، در راستای چشم‌انداز شهرهای هوشمند خود کار می‌کند. تحت وزارت حمل‌ونقل و ارتباطات، برنامه قطر هوشمند (TASMU) بر استفاده از قدرت فناوری و نوآوری برای ایجاد تنوع اقتصادی پایدار تمرکز دارد. این راه‌حل بی‌نظیر شهر هوشمند همه بخش‌ها و راه‌حل‌های هوشمند را به هم متصل می‌کند. راه‌اندازی اولیه پلت فرم مرکزی TASMU که برای راه‌اندازی در سال ۲۰۲۱ برنامه

ریزی شده است، یک "سیستم عصبی مرکزی" برای توسعه دهندگان خواهد بود تا راه‌حل‌های شهر هوشمند را به نمایش بگذارند (tdv.motc.gov.qa, 2022).

➤ شهر لوسیل^۲

شهر Lusail که به عنوان شهر آینده قطر شناخته می‌شود، یک شهر هوشمند ۴۵ میلیارد دلاری است که بر اساس آخرین شبکه‌های ارتباطی سیمی و بی‌سیم ساخته شده است تا خدمات پیشرفته‌ای را به شهروندان، مشاغل و بازدیدکنندگان ارائه دهد. سرمایه‌گذاری و توسعه به سمت زیرساخت‌ها، ساختمان‌ها، انرژی سبز هدایت می‌شود. این برنامه برای تطبیق بخشی از رشد پیش‌بینی شده جمعیت و اقتصاد قطر در راستای چشم‌انداز ۲۰۳۰ قطر توسعه یافته است. لوسیل که محل استادیوم رویداد افتتاحیه جام جهانی ۲۰۲۲ بود، از بهترین شیوه‌ها در طراحی معماری و شهری برای ایجاد سبک زندگی سالم‌تر و لذت‌بخش‌تر استفاده می‌کند (www.lusail.com, 2022).

➤ مشایرب مرکز شهر دوحه^۳

مشایرب ابتکاری ۵٫۵ میلیارد دلاری است که اولین پروژه بازآفرینی

central nerve system

Lusail City

Msheireb Downtown Doha

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۱۹۹

پایدار مرکز شهر در جهان خواهد بود که منطقه تجاری قدیمی را با زبانی جدید معماری که مدرن است و در عین حال الهام گرفته از میراث و معماری سنتی قطر است - نسبت، سادگی، فضا، نور، لایه‌بندی، زینت و پاسخ به اقلیم احیا خواهد کرد. مشایرب با بهره‌گیری از آخرین فناوری‌های پایدار، از بالاترین استانداردهای ساختمان سبز پیروی می‌کند. هدف استراتژیک پروژه مشایرب معکوس کردن الگوی توسعه در دوحه است که به سمت استفاده از زمین بایر، تکیه بر حمل‌ونقل خودرو و سازه‌های انرژی‌گرایش داشته است (www.msheireb.com, 2022).

➤ بهداشت و درمان

ایالات متحده و قطر در حمایت از امنیت جهانی بهداشت و ایمنی در برابر تهدیدات بیماری‌های عفونی مانند COVID-19 که تهدیدی برای امنیت و رفاه هر دو کشور است، ایستاده‌اند. برای دستیابی به این چشم‌انداز، دو کشور تعهدات دوجانبه و جهانی خود را برای پیشگیری، شناسایی و واکنش به بیماری‌های عفونی، تهدیدی جهانی که مرز نمی‌شناسد، دوجندان کردند. قطر به تعهد ۸۸ میلیون دلاری خود برای حمایت از واکنش همه‌گیر COVID-19 به بیش از ۸۰ کشور در سراسر جهان اشاره کرد. ایالات متحده تعهد ۲۰٫۵ میلیارد دلاری خود را برای منفعت رساندن به پاسخ جهانی به همه‌گیری کووید-۱۹ اعلام کرد. ایالات متحده و قطر قصد دارند برای حمایت از ظرفیت‌سازی در

کشورهای در معرض خطر، از طریق میزبانی کارگاه‌های آموزشی در کنفرانس‌هایی که در قطر و ایالات متحده برگزار می‌شود، همکاری کنند.

به صورت دوجانبه، ایالات متحده و قطر قصد دارند در تبادل تخصص فنی در مورد موضوعات مرتبط با امنیت بهداشت جهانی، مانند آموزش اپیدمیولوژی میدانی و آمادگی برای گردهمایی‌های بزرگ، همکاری کنند. هر دو کشور قصد دارند پلتفرم‌هایی را برای افزایش همکاری در مورد موضوعات مورد علاقه متقابل، مانند بیماری مشترک بین انسان و دام بررسی کنند. به منظور حمایت از پیشرفت پایدار و معنادار، هدف ایالات متحده و قطر گفتگوی پایدار در مورد این موضوعات است و ممکن است یک یادداشت تفاهم یا سند دیگری را برای رسمی کردن این موضوع در نظر بگیرند.

ابتکارات کلیدی تسهیل سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در قطر

➤ آژانس ترویج سرمایه‌گذاری قطر (IPA قطر)

Invest Qatar نام تجاری ملی است که قطر را به عنوان یک مقصد سرمایه‌گذاری استثنایی به نمایش می‌گذارد و سرمایه‌گذاران بین‌المللی را به فرصت‌های تجاری پرسود که از موفقیت بلندمدت آن‌ها حمایت می‌کند، متصل می‌نماید و در عین حال پیشرفت در توسعه اقتصادی کشور و اهداف متنوع‌سازی در بخش‌ها و مناطق جغرافیایی را به ارمغان می‌آورد. در هسته خود، Invest Qatar از یک اکوسیستم یکپارچه از

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۲۰۱

پلتفرم‌های کسب و کار و صدور مجوز استفاده می‌کند که در طول سفر خود، از اکتشاف و راه‌اندازی تا توسعه، با سرمایه‌گذاران شریک می‌شود؛ به گونه‌ای که متناسب با اهداف و جاه‌طلبی‌های منحصر به فرد آنها باشد. به عنوان متولی برند Invest Qatar، آژانس ترویج سرمایه‌گذاری قطر (IPA Qatar) در جولای ۲۰۱۹ راه‌اندازی شد تا راه را برای سفر سرمایه‌گذاران به سمت موفقیت تجاری در قطر هموار کند و در عین حال یکی از پررونق‌ترین اقتصادهای جهان را متحول و متنوع کند. آژانس به عنوان دروازه‌ای برای همه راه‌حل‌های سرمایه‌گذاری در قطر با تمرکز بر پیشبرد اهداف سرمایه‌گذاران بلندپرواز و تسریع رشد آنها، در راستای نقشه راه FDI و اهداف توسعه اقتصادی کشور عمل می‌کند (US-Qatar Business Council, 2022: 31).

➤ بندر حمد

با توجه به موقعیت استراتژیک این کشور، قطر قصد دارد به قطب حمل‌ونقل و لجستیکی ترجیحی منطقه تبدیل شود. بندر حمد، بندر اصلی قطر است که در جنوب دوحه در منطقه «ام الحول» واقع شده است. ساخت بندر در سال ۲۰۱۰ آغاز شد و در دسامبر ۲۰۱۶ به بهره‌برداری رسید. این بندر در سپتامبر ۲۰۱۷ به طور رسمی افتتاح شد و پس از تکمیل ظرفیت ۷٫۵ میلیون TEU خواهد بود. بندر حمد در حال ایجاد یک بندر تجاری جدید در کلاس جهانی در قطر است که آن را به

بزرگ‌ترین پروژه توسعه بندر "گرین فیلد" جهان تبدیل می‌کند. این پروژه شامل یک بندر، یک پایگاه برای نیروهای دریایی قطر و یک کانال برای منطقه اقتصادی قطر است که مساحتی به وسعت ۲۶,۵ کیلومترمربع را شامل می‌شود. این بندر به عنوان یک کاتالیزور برای صنعت بازرگانی کشور عمل می‌کند و قطر را برای بهره‌مندی از رشد منطقه‌ای مورد انتظار در ترافیک کانتینری و حمل‌ونقل خودرو و همچنین ترافیک عمومی محموله‌ها قرار خواهد داد.

بندر حمد برای جابجایی بارهای کانتینری مختلف تجهیز شده است. دارای یک پایانه بار عمومی است که می‌تواند ۱,۷ میلیون تن کالای عمومی، ۱ میلیون تن غلات غذایی و ۵۰۰,۰۰۰ وسیله نقلیه را جابجا کند. همچنین دارای یک پایانه دام‌پروری، یک پایانه چندمنظوره، یک پایگاه تدارکات دریایی، یک مرکز گارد ساحلی و یک واحد دریایی بندری خواهد بود. همراه با طرح‌های توسعه حمل‌ونقل منطقه‌ای، بندر حمد از طریق راه‌آهن، دریا یا جاده به شورای همکاری خلیج فارس و سایر کشورهای عربی خلیج فارس با استفاده از سیستم پیشرفته ایمنی، امنیتی و منطقه بازرسی گمرکی اختصاصی خود با آخرین فناوری‌ها برای سرعت بخشیدن به ترخیص کالا، خطوط حمل‌ونقل را فراهم می‌کند (www.mwani.com, 2022).

➤ مرکز مالی قطر^۱

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۲۰۳

مرکز مالی قطر (QFC) یک مرکز تجاری و مالی است که در دوحه قرار دارد که در سال ۲۰۰۵ توسط دولت قطر تأسیس شده است. QFC یک پلت فرم در سطح جهانی برای شرکت‌ها، محیط قانونی، نظارتی، مالیاتی و تجاری خود را ارائه می‌دهد که به توسعه اقتصادی و تنوع تعیین شده توسط چشم‌انداز ملی قطر ۲۰۳۰ کمک می‌کند.

شرکت‌های داخلی و بین‌المللی با پشتیبانی طیف وسیعی از خدمات قانونی و نظارتی QFC، تحت نظارت، که با بهترین شیوه‌های بین‌المللی همسو هستند، می‌توانند تجارت خود را در قطر راه‌اندازی یا گسترش دهند. QFC اجازه می‌دهد تا ۱۰۰٪ مالکیت خارجی، ۱۰۰٪ بازگرداندن سود، و نرخ رقابتی ۱۰٪ مالیات شرکتی را بر سودهای محلی اعمال کند، همه این‌ها در حالی که کسب و کارها را در توسعه سریع قطر به یک مرکز تجاری و سرمایه‌گذاری بزرگ ادغام می‌کند. شرکت‌های QFC موظف‌اند دفتر ثبت شده خود را قرار داده و از یکی از مکان‌های متعدد تعیین شده توسط QFC در اطراف دوحه فعالیت کنند. طیف گسترده‌ای از مکان‌های تعیین شده توسط QFC در پایتخت قطر به هر شرکت QFC اجازه می‌دهد تا فضای اداری را متناسب با نیازهای تجاری منحصر به فرد خود انتخاب کند (www.virtualoffice.servcorp.com, 2021).

➤ مناطق آزاد قطر

مناطق آزاد مناطقی در داخل قطر هستند که اساساً به عنوان مناطق

جداگانه خارج از منطقه دولتی داخلی برای اهداف نظارتی و گمرکی تلقی می‌شوند و توسط سازمان مناطق آزاد قطر (QFZA) اداره می‌شوند. ایجاد فعالیت‌های اقتصادی بیشتر، ارتقای صادرات کالا و خدمات، ارتقای سرمایه‌گذاری از منابع داخلی و خارجی و ایجاد فرصت‌های شغلی همراه با توسعه زیرساخت‌ها از اهداف اصلی مناطق آزاد است.

مناطق آزاد به عنوان یکی از بهترین راه‌ها برای تشویق کارآفرینی و تقویت رشد در بین شرکت‌های کوچک و متوسط (SMEs) شناخته شده‌اند، که دولت طبق چشم‌انداز ملی ۲۰۳۰ قطر آن را اولویت‌بندی کرده است. مناطق آزاد به طور مدبرانه طراحی و ساخته شده‌اند همه چیزهایی را که برای موفقیت نیاز دارند به کسب‌وکارها ارائه دهید. از زیرساخت‌های جدید و دسترسی به خدمات آب و برق گرفته تا مشوق‌های مالیاتی و صندوق سرمایه‌گذاری، مناطق آزاد قطر بسیار رقابتی و آماده برای تجارت هستند (US-Qatar Business Council, 2022: 31).

قطر در حال حاضر دارای دو منطقه آزاد است، منطقه آزاد فرودگاه رأس بوفونتاس، منطقه آزاد بندر ام الحول. از مزایای این مناطق می‌توان به مالکیت کامل برای سرمایه‌گذاری‌های خارجی، دسترسی به صندوق‌های سرمایه‌گذاری با پشتوانه مناطق آزاد برای ارتقای رشد،

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۲۰۵

امکانات اداری مدرن، گزینه‌های بزرگ زمین انعطاف‌پذیر، و دسترسی به سیستم‌های حمل‌ونقل در کلاس جهانی اشاره کرد. سازمان مناطق آزاد قطر همچنین میزبان یک وبسایت استثنایی برای جذب سرمایه‌گذار است (www.mwani.com, 2022).

➤ پارک علم و فناوری قطر^۱

پارک علم و فناوری قطر (QSTP) قطب برتر قطر برای تحقیقات کاربردی، نوآوری فناوری و کارآفرینی است. این یک «منطقه آزاد» است که شرکت‌های بین‌المللی مختلف (مانند Shell، ExxonMobil، ConocoPhillips، Microsoft، Cisco) مؤسسات تحقیقاتی و استارت‌آپ‌های فناوری محلی را در خود جای داده است. این پارک علمی که در مارس ۲۰۰۹ به عنوان بخشی از بنیاد قطر افتتاح شد، هدف از این پارک علمی، تشویق توسعه اقتصاد دانش قطر است.

QSTP که در شهر آموزشی بنیاد قطر (QF) واقع شده است، بخشی از یک اکوسیستم منحصربه‌فرد است که شامل مجموعه‌ای از هشت دانشگاه پیشرو بین‌المللی و داخلی، مدارس ابتدایی و متوسطه، مراکز تحقیقاتی و مؤسسات سیاست‌گذاری، نهادهای مختلف تحصیلی و متمرکز بر جامعه، و بسیاری موارد دیگر است. این اکوسیستم منحصربه‌فرد برای استفاده از هم‌افزایی در رشته‌ها و بخش‌ها طراحی شده

است تا فناوری‌های جدیدی را که در قطر به بلوغ رسیده‌اند، به بازار جهانی وارد کند. QSTP تا به امروز ۲۰ استارت‌آپ فناوری قطری را حمایت کرده است و میزبان بیش از ۱۰۸ شرکت از جمله ۲۰ شرکت بین‌المللی مانند کونوکو فیلیپس، سیسکو و زیمنس است. (QSTP) پارک علم و فناوری قطر همچنین ۵۰ میلیون دلار در پنج سال آینده برای حمایت از استارت‌آپ‌ها ارائه خواهد کرد (qstp.org.qa, 2021).

اهمیت موضوع آموزش در چشم‌انداز قطر

در حوزه علمی-آموزشی یکی از مؤلفه‌هایی که در چشم‌انداز ۲۰۳۰ قطر بدان اشاره شده است در حوزه فعالیت‌های علمی و فرهنگی بوده است. در حوزه فرهنگی قطر با پایبندی بر اصول فرهنگ اسلامی-عربی سعی در توسعه فرهنگی روز این کشور و ارتقای سطح فرهنگی مردم این کشور دارد. به همین جهت دولت قطر هدف از این کار را هم جذب توریسم و سرمایه‌گذاری خارجی در نظر گرفته و از سوی دیگر ارتقای فرهنگ عمومی اتباع این کشور را لحاظ قرار داده است (Qatar National Vision 2030).

همچنین با بررسی در روند کاری دولت این کشور به این نکته پی می‌بریم که هدف دولت از این سیاست چیزی است که سازمان جهانگردی قطر آن را «گردشگری پایدار» خوانده است. برای این منظور تعدادی پروژه فرهنگی در دوحه احداث شده است که از جمله

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۲۰۷

آن‌ها؛ موزه ملی قطر، موزه هنرهای اسلامی، کتابخانه ملی قطر و موزه عکاسی قطر با احداث استراحتگاه‌های تفریحی ساحلی در الفریج و المفج ر^۲، سرانجام توسعه خط ساحلی قطر آغاز شد (www.fanack.com, December 20 2018).

از جمله اقداماتی که دولت قطر در حوزه فعالیت‌های علمی در چارچوب الگوی دیپلماسی فرهنگی خود قرار داده است حوزه درمان و سلامت است. از آنجا که مقوله بهداشت بخش‌های مختلفی از جامعه (نظیر پزشکان و متصدیان حوزه درمان، بیماران و خانواده‌های آنان و نظایر آن) را تحت تأثیر قرار می‌دهد، به‌صورت بالقوه ظرفیت‌های مناسبی برای بسط و ترویج دیپلماسی فرهنگی ایجاد می‌نماید. این مسئله با اهمیت موجب شده است که دولت قطر در سال‌های گذشته به ساخت بیمارستان‌ها و مراکز درمانی مبادرت ورزد.

از سوی دیگر دولت قطر در حوزه علمی نیز در سال‌های گذشته با احداث دانشگاه‌های مدرن و جذب اساتید از کشورهای مختلف جهان تلاش زیادی در ارتقای جایگاه علمی و پژوهشی این کشور در میان سایر همسایگان خود داشته است. این کشور در کنار بهره‌گیری از ظرفیت‌های آموزشی تلاش داشته تا ضمن ایجاد زیرساخت‌های آموزشی و افزایش امکانات دانشگاهی، علاوه بر کمک به ارتقاء سطح علمی-آموزشی

قطر، زمینه‌های گسترش ارتباطات آموزشی با خارج از کشور را فراهم نماید (Booyesen, 2020: 197).

بر اساس همین چشم‌انداز مراکز آموزشی با تکنیک‌ها و شیوه‌های مختلف مثل پروژه بین‌المللی «پل اکادمیک (ABM)» و «برنامه جامع بزرگ‌ترین اطلس جهان اسلام» با دانشگاه‌های معتبر بین‌المللی همکاری نموده و در خلال تعاملات علمی-دانشگاهی به جذب استعدادها و جوانان کشورهای منطقه مبادرت می‌نمایند. این رویکرد می‌تواند زمینه جذب سایر کشورها را در پی داشته باشد و قطر را به‌عنوان الگو در میان کشورهای منطقه مطرح کند و از سوی دیگر زمینه‌های شکل‌دهی حوزه نفوذ اجتماعی قطر را در سایر جوامع افزایش می‌بخشد (Qatar National Vision 2030).

قطر تاکنون ۱۳ دانشگاه بزرگ تأسیس نموده است که مهم‌ترین آن جرج تاون و کلگری است. این مسئله نشان از اهمیت بالای مسئله آموزش در چشم‌انداز ۲۰۳۰ این کشور است.

دولت قطر با همراهی نهادهای دانشگاهی بین‌المللی به منظور ارتقای سیستم آموزشی به‌عنوان پایه محوری در توسعه‌یافتگی تعریف «پروژه‌های آموزشی در دوران جدید» را طرح‌بندی کرده است. این پروژه به‌نظام آموزشی قطر این اجازه را می‌دهد ضمن ارتباطات پیوسته با نهادهای آموزشی بین‌المللی، نیازهای سیستم آموزشی - پژوهشی قطر

کالبدشکافی راهبرد و اهداف آمریکا در... ۲۰۹

را شناسایی کند و متناسب با آن نیازهای موجود داخلی را برطرف نماید که به نوعی بر مبنای استراتژی تخصصی محور شدن سیستم آموزش است (Wand,2016: 164).

نتیجه‌گیری

تحلیل روابط اقتصادی بین قطر و ایالات متحده در چارچوب دیپلماسی اقتصادی نشان می‌دهد که همکاری‌های اقتصادی دوجانبه به شکل برجسته‌ای به تقویت روابط سیاسی و اقتصادی هر دو کشور کمک کرده است. قطر با استفاده از ظرفیت‌های اقتصادی و منابع طبیعی خود، توانسته است روابط اقتصادی پایداری با ایالات متحده ایجاد کند و از این طریق به توسعه و پیشرفت اقتصادی خود بپردازد. در سوی دیگر، ایالات متحده نیز با بهره‌برداری از فرصت‌های سرمایه‌گذاری و تجارت با قطر، توانسته است نقش خود را در منطقه خلیج فارس تقویت کند. این روابط اقتصادی نه تنها به بهبود شرایط اقتصادی و افزایش سرمایه‌گذاری‌های خارجی منجر شده است، بلکه توانسته است به پایداری سیاسی و امنیت منطقه‌ای نیز کمک کند.

دیپلماسی اقتصادی به‌عنوان ابزاری کارآمد، نقش کلیدی در تعاملات میان قطر و ایالات متحده آمریکا ایفا کرده و نشان داده است که همکاری‌های اقتصادی می‌تواند به عنوان پل ارتباطی میان ملت‌ها عمل کرده و به تقویت روابط دوجانبه در سطوح مختلف منجر شود. با این حال، چالش‌های مختلفی نیز در این مسیر وجود دارد که نیازمند

توجه و مدیریت مناسب هستند. بهبود زیرساخت‌های اقتصادی، تقویت نهادهای مالی و اقتصادی، و ایجاد چارچوب‌های حقوقی و تجاری مناسب می‌تواند به رفع این چالش‌ها و تقویت بیشتر روابط اقتصادی بین قطر و ایالات متحده کمک کند.

منابع

مؤسسه مطالعات بین‌المللی قطر. (۲۰۲۴). تحلیل مؤلفه‌های دیپلماسی اقتصادی قطر. تهران.

سازمان برنامه و بودجه قطر. (۲۰۲۴). گزارش سرمایه‌گذاری ایالات متحده در قطر. دوحه.

پایگاه خبری ایلنا. (۲۰۲۴). توسعه پایگاه نظامی العدید.

<https://www.ilna.news>

References

----- (2022), 50 Years of Partnership: The State of Qatar and the United States of America, Nov 9, 2022.

Xinhua. (2020, 17 February). *View of Lusail Stadium, one of 2022 FIFA World Cup Stadiums*. Xinhua. Retrieved from http://www.xinhuanet.com/english/2020-02/17/c_138792260.htm.

Booyesen, H. (2020). *Qatar's calculated gamble on the Syrian Muslim brotherhood*. In *The Regional Order in the Gulf Region and the Middle East* (pp. 195–215). Springer International Publishing.

Economy of Qatar. (2018, December 20). *Fanack*. Retrieved

from

https://fanack.com/qatar/economy/gclid=CjwKCAjwqNnqBRATEiwAkHm2BEIGiqnvljC75BqBgOHJ0kBeIsTVBKKqjYWA2cqkn2UrbW2IWAC0UBoCWugQAvD_BwE

Government Communications Office. (2008). *Qatar National Vision 2030*, Doha, Qatar.

Jaganathan, J. (2021, March 16). Analysis: *Qatar tightens global gas market grip with bold expansion moves*. Reuters. Retrieved from <https://www.reuters.com/article/qatar-global-gas-market-expansion-moves-idUSKBN2B813R>

Katzman, K. (2022). *Qatar: Governance, Security, and U.S. Policy*. R44533 (Washington, D.C.: Congressional Research Service [CRS], 11 April 2022), 2, <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R44533>.

Katzman, Kenneth (2021). *Qatar: Governance, Security, and U.S. Policy*. Congressional Research Service, <https://crsreports.congress.gov>, R44533

Mogielnicki, R. (2018, August 30). The new economics of Qatar–Turkey relations. *Middle East Institute*. <https://www.mei.edu/publications/neweconomics-qatar-turkey-relations>

Naier, Taha (2021). Qatar Soft Power: From Rising to the Crisis, *International Journal of Business and Applied Social Science (IJBASS)*, VOL: 7, ISSUE: 8,E-ISSN: 2469-6501

- Scharfenort, N. (2012). Urban development and social change in Qatar: The Qatar National Vision 2030 and the 2022 FIFA World Cup. *Journal of Arabian Studies*, 2(2), 209-230. Bottom of Form
- Wand, P. A., (2016). Correlating information Centers to Emerging Knowledge-based Economies. *Middle East and North Africa*, P. 156- 172.
- Zureik, E. (2017). Qatar's humanitarian aid to Palestine. *Third World Quarterly*, 1-13
- Zureik, E. (2018). Qatar's Humanitarian Aid to Palestine. *Third World Quarterly*, 39(4), PP.786-798.

Translated References to English

- Qatar Institute for International Studies. (2024). Analysis of the Components of Qatar's Economic Diplomacy. Tehran.
- Qatar Planning and Budget Organization. (2024). Report on US Investment in Qatar. Doha.
- ILNA News Agency. (2024). Development of Al-Udeid Military Base. <https://www.ilna.news>
- Qatar Institute for International Studies. (2024). Analysis of the Components of Qatar's Economic Diplomacy. Tehran.
- Qatar Planning and Budget Organization. (2024). Report on US Investment in Qatar. Doha.
- ILNA News Agency. (2024). Development of Al-Udeid Military Base. <https://www.ilna.news>

استناد به این مقاله: کیبیری، حسن، راه نجات، میترا و صابر فرد، علیرضا. (۱۴۰۳). تحلیل روابط اقتصادی قطر و ایالات متحده در چارچوب دیپلماسی اقتصادی. *تعاملات دیپلماتیک*، ۲(۵)، ۱۱۵-۲۱۲.

doi: 10.22034/dpiq.2025.495254.1017

The *Diplomatic Interactions Research Quarterly* is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License